

Ο **κότταβος** ήταν παιχνίδι επιδεξιότητας που έπαιζαν οι αρχαίοι Έλληνες στα νυχτερινά συμπόσια για διασκέδαση και για να περνάει η ώρα. Η προέλευσή του τοποθετείται στη Σικελία.

[Περιγραφή του παιχνιδιού]

Σκοπός του παιχνιδιού αυτού ήταν να πετύχουν ένα στόχο. Σαν βολή χρησιμοποιούσαν κρασί που το εκσφενδόνιζαν με το στόμα ή το πετούσαν με το χέρι κρατώντας ένα ρηχό πιάτο. Στόχος ήταν η *πλάστιγγα*, μια πιατέλα που ήταν προσαρμοσμένη ψηλά σε ένα ραβδί, ή έπλεε σε μια λεκάνη με νερό.

Η πλάστιγγα έπρεπε να πέσει κάτω ή να βυθιστεί ή πέφτοντας να γίνει "καπέλο" σε ένα αγαματάκι που ήταν στημένο από κάτω.

Ανάλογα με την περίπτωση το χρησιμοποιούσαν και ως μαντείο, ερμηνεύοντας την τροχιά του κρασιού ή της πλάστιγγας κατά την ελεύθερη πτώση.

Για ανταμοιβή έβαζαν την πλάστιγγα, ή διάφορα άλλα δώρα. Σημασία είχε όχι μόνο να πετύχουν το στόχο, αλλά και η καλαισθησία της κίνησης και της τροχιάς του βλήματος κατά το παιχνίδι. Το παιχνίδι ήταν τόσο δημοφιλές, που κάποιος ονόματι *Αθηναίος* λένε ότι είχε συγκεντρώσει πλούσια συλλογή βραβείων.

Σε ένα ποίημα ο [Έρωτας](#) και ο [Υμέναιος](#) παίζουν κότταβο, ενώ ο [Γανυμήδης](#) με ένα στεφάνι στα χέρια είναι διαιτητής. Ανταμοιβή είναι ένα αγαματάκι της [Ήβης](#) σε έναν αργυρό δίσκο. Ο Υμέναιος έριξε πρώτος, αλλά δεν πέτυχε. Τότε ο Έρωσ με την σειρά του σημάδεψε, και πριν ρίξει, έκανε από μέσα του προσευχή στην μητέρα του.

Ο κότταβος ήταν ένα παιχνίδι δεξιοτεχνίας πολύ διαδεδομένο στα συμπόσια της κλασικής Αθήνας. Οι συμποσιαστές σημάδευαν έναν ορισμένο στόχο (συνήθως ένα σκεύος) με το κρασί που έμενε στον πάτο του ποτηριού τους προφέροντας το όνομα ενός αγαπημένου τους προσώπου. Αν το κρασί έπεφτε μέσα στο σκεύος, το θεωρούσαν ευνοϊκό οίωνό για την ερωτική τους επιδίωξη. Οι [εταίρες](#) έπαιζαν κι αυτές συχνά τον κότταβο στα συμπόσια.

Σταδιακά επινοήθηκαν πολλές παραλλαγές του παιχνιδιού. Συχνά το σκεύος που χρησίμευε για στόχος ήταν γεμάτο νερό, στην επιφάνεια του οποίου έπλεαν μικρότερα πήλινα αγγεία. Σ' αυτήν την περίπτωση οι συμποσιαστές έπρεπε να στοχεύσουν με το κρασί τους τα μικρά αγγεία με επιδέξιο τρόπο, ώστε να ανατραπούν. Βραβεύονταν εκείνος που κατάφερνε να ανατρέψει τα περισσότερα.

Με βάση μία δεύτερη παραλλαγή του, ένας ψηλός μεταλλικός πάσσαλος, στο άκρο του οποίου ισορροπούσε ένας μικρός δίσκος, στερεωνόταν σε κάποιο σημείο του δωματίου. Ο παίκτης έπρεπε να ρίξει κάτω το δίσκο εκσφενδονίζοντας τις σταγόνες του κρασιού που είχαν μείνει στο ποτήρι του. Το χτύπημα θεωρούνταν ιδιαίτερα επιτυχημένο, αν πέφτοντας ο δίσκος χτυπούσε ένα άλλο σκεύος (λυχνάρι ή αγγείο πόσεως στραμμένο ανάποδα), το οποίο στερεωνόταν σε ένα σημείο του πασσάλου στα δύο τρίτα του ύψους του.

Ο κότταβος παιζόταν στα συμπόσια, αλλά και σε δημόσιους χώρους, όπως στα λουτρά. Το βραβείο για το νικητή ήταν αυγά, μήλα, γλυκά, σανδάλια ή ένα περιδέραιο. Ο παίκτης κρινόταν όχι μόνο από τη δεξιοτεχνία του να πετυχαίνει το στόχο, αλλά και από την κομψότητα με την οποία κρατούσε το ποτήρι και με την οποία έριχνε το κρασί που είχε μείνει σ' αυτό.

Κότταβος: *Είδος παιχνιδιού των αρχαίων ελλήνων, που εισήχθη στην κυρίως Ελλάδα από τις αποικίες των Δωριέων στη Σικελία. Υπήρξε πολύ προσφιλές στα συμπόσια των νέων στην Αθήνα, ο πιο απλός τρόπος του παιχνιδιού ήταν να ρίχνει ο κάθε συμποσιαστής τις υπολειπόμενες σταγόνες από κρασί που βρίσκονταν στο ποτήρι του, με τέτοιο τρόπο ώστε να κτυπά μία μεταλλική λεκάνη, λέγοντας συγχρόνως το όνομα της ερωμένης του. Αν ο παραγόμενος ήχος ήταν καθαρός και ηχηρός, σήμαινε ότι ο παίκτης είχε την εύνοια του αγαπητού του προσώπου. Η λεκάνη, που επίσης λέγονταν κότταβος, ήταν δυνατόν να βρίσκεται στο δάπεδο ή στο τραπέζι. Ο κότταβος παιζόταν και κατά τον εξής τρόπο: Γέμιζαν τη λεκάνη με νερό, μέσα στο οποίο έπλεαν μικρά ποτήρια (οξύβαφα). επιτυχία ήταν όποιος ανέτρεπε όσο το δυνατόν περισσότερα από αυτά. Αυτός ο τρόπος παιχνιδιού ονομάζονταν "κότταβος δι' οξύβαφων". Αυτό το παιχνίδι παιζόταν και με άλλους τρόπους, κατά τους οποίους γίνονταν χρήση ράβδου, της λεγόμενης κοτταβικής, ή πλάστιγγας που κρέμονταν πάνω από άγαλμα ("μάνης"), ο παίκτης όφειλε να πλήξει το κεφάλι με την πλάστιγγα ("κότταβος κατακτός").*

Πολύ ωραία παράσταση αυτού του παιχνιδιού έχουμε πάνω στον περίφημο ψυκτήρα της Πετρούπολης του αγγειογράφου Ευφρονίου. Στην παράσταση η εταίρα Σμικρά διευθύνει το ποτήρι της προς την λεκάνη, ενώ αναφωνεί το όνομα του ερωμένου της "Τις τάνδε λατάσσω Λέαγρε" (=αυτή (εννοεί τη σταγόνα) στέλνω σε σένα, Λέαγρε).

Παράσταση από ερυθρόμορφη κύλικα που απεικονίζει νέους, οι οποίοι παίζουν κότταβο και αυλό.

Μπαϊμπούτη Αγάπη και Μόρφη Ευαγγελία